II

(Aktai, priimti remiantis EB ir (arba) Euratomo steigimo sutartimis, kurių skelbti neprivaloma)

SPRENDIMAI

KOMISIJA

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2007 m. spalio 12 d.

dėl Lenkijos akto dėl genetiškai modifikuotų organizmų projekto 111 ir 172 straipsnių, apie kuriuos Lenkijos Respublika pranešė pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį kaip apie nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką

(pranešta dokumentu Nr. C(2007) 4697)

(Tik tekstas lenkų kalba yra autentiškas)

(Tekstas svarbus EEE)

(2008/62/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnio 5 ir 6 dalis,

kadangi:

1. **PROCEDŪRA**

(1) Sutarties 95 straipsnyje ir 6 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„5. […] Jei Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad dėl jos iškyla jai būdingų problemų ir todėl jai reikia priimti naujais moksliniais įrodymais pagrįstas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias aplinkos ar darbo aplinkos apsaugą, apie numatytas nuostatas ir jų įteisinimo motyvus ji praneša Komisijai.

6. Komisija per šešis mėnesius nuo […] 5 dalyse nurodytų pranešimų patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.“

(2) Lenkijos nuolatinė atstovybė Europos Sąjungoje 2007 m. balandžio 13 d. raštu pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį pranešė Komisijai apie savo Akto dėl genetiškai modifikuotų organizmų projekto 111 ir 172 straipsnių nuostatas, kuriomis nukrypstama nuo Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/18/EB [1] dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką (toliau – Direktyva 2001/18/EB).

(3) Komisija 2007 m. liepos 9 d. raštu pranešė Lenkijos valdžios institucijoms, jog gavo šį pranešimą pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį ir pradėjo šešis mėnesius nuo pranešimo datos truksiantį jo nagrinėjimo laikotarpį, nustatytą 95 straipsnio 6 dalyje.

(4) Komisija apie šį prašymą taip pat paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* [2], siekdama informuoti kitas suinteresuotąsias šalis apie Lenkijos nacionalinių priemonių projektą [3].

---

[1] OL L 106, 2001 4 17, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1830/2003 (OL L 268, 2003 10 18, p. 24).

[2] OL C 173, 2007 7 26, p. 8. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1830/2003 (OL L 268, 2003 10 18, p. 24).

[3] Buvo gauta Latvijos, „EuropaBio“, Europos sėklininkystės asociacijos ir „Greenpeace“ pastabų. Taip pat savo pastabas pateikė daug Lenkijos piliečių, profesinių asociacijų ir įstaigų.

2. **SUSIJĘ BENDRIJOS TEISĖS AKTAI**

2.1. **Direktyva 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką**

(5) Direktyva yra pagrįsta EB sutarties 95 straipsniu. Ja siekiama suderinti valstybių narių teisės aktus ir procedūras, pagal kuriuos išduodami apgalvoto GMO išleidimo į aplinką leidimai. Šios direktyvos 34 straipsniu valstybės narės buvo įpareigotos iki 2002 m. spalio 17 d. ją perkelti į nacionalinę teisę.

(6) Direktyvoje 2001/18/EB nustatytas kelių etapų patvirtinimo procesas, paremtas rizikos žmonių sveikatai ir aplinkai vertinimu kiekvienu konkrečiu atveju, prieš išleidžiant į aplinką ar pateikiant į rinką GMO ir produktus, kurių sudėtyje yra arba kurie susideda iš GMO ar genetiškai modifikuotų mikroorganizmų (GMM). Direktyvoje numatytos dvi skirtingos procedūros, taikomos GMO išleidžiant į aplinką eksperimento tikslais (vadinamam „išleidimu pagal B dalį“) ir GMO pateikiant į rinką (vadinamam „išleidimu pagal C dalį“). Norint GMO išleisti pagal B dalį, būtina gauti leidimą nacionaliniu lygmeniu, o GMO išleidžiant pagal C dalį taikoma Bendrijos procedūra, todėl priimtas galutinis sprendimas turi galią visoje Europos Sąjungoje. Direktyvoje 2001/18/EB numatytas transgenetinių gyvūnų, klasifikuojamų kaip GMO, pateikimas į rinką ir eksperimentinis išleidimas į aplinką. Nors iki šiol nebuvo išduota nė vieno leidimo šiems tikslams naudoti transgenetinius gyvūnus arba žuvis, direktyvoje numatyta tokia galimybė. Kartu su minėtomis nuostatomis dėl leidimų išdavimo procedūrų, Direktyvos 2001/18/EB 23 straipsniu nustatyta „apsaugos sąlyga“. Šiame straipsnyje iš esmės numatoma, kad „Jei valstybė narė, remdamasi nauja ar papildoma informacija, gauta po to, kai buvo duotas sutikimas, galinčia paveikti rizikos aplinkai įvertinimą arba pakartotinį turimos informacijos įvertinimą, remiantis naujomis ar papildomomis mokslo žiniomis, turi svarbių priežasčių manyti, kad GMO kaip atskiras produktas ar esantis kitame produkte, apie kurį buvo tinkamai pranešta ir kurį pateikti į rinką pagal šią direktyvą buvo duotas raštiškas sutikimas, kelia riziką žmonių sveikatai ar aplinkai, toji valstybė narė gali laikinai apriboti arba uždrausti tokio GMO kaip atskiro produkto ar esančio kitame produkte naudojimą ir (arba) pardavimą savo teritorijoje“. Be to, didelės rizikos atveju valstybės narės gali imtis tokių padarinių likvidavimo priemonių, kaip GMO teikimo į rinką sustabdymas ar nutraukimas, ir privalo pranešti Komisijai apie savo sprendimą, priimtą pagal 23 straipsnį, bei tokio sprendimo priėmimo motyvus. Tuo remiantis Bendrijos lygmeniu priimamas sprendimas dėl apsaugos sąlygos taikymo, vykdant Direktyvos 2001/18/EB 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą.

2.2. **Reglamentas (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų**

(7) 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų [1] (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1829/2003) 1 straipsnyje nustatyti tikslai yra: a) parengti bazę, leidžiančią užtikrinti aukštą įmonių gyvenimo ir sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų atžvilgiu, tuo pačiu užtikrinant veiksmingą vidaus rinkos darbą; b) nustatyti Bendrijos leidimų išdavimo genetiškai modifikuotam maistui ir pašarams ir priežiūros tvarką; ir c) nustatyti genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų ženklinimo nuostatas. Atsižvelgiant į šiuos įvairius tikslus šis reglamentas pagrįstas EB sutarties 37 straipsniu, 95 straipsniu ir 152 straipsnio 4 dalies b punktu. Šis reglamentas taikomas maistui ir pašarams naudojamiems GMO, taip pat maistui ir pašarams, kurių sudėtyje yra ar kurie susideda iš GMO, ir maistui bei pašarams, kurie pagaminti arba kurių sudėtyje yra iš GMO pagamintų sudedamųjų dalių. Kaip primenama reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje, GMO taip pat gali būti leidžiama naudoti kaip maisto ir pašarų gamybos žaliavą.

(8) Reglamentu (EB) Nr. 1829/2003 nustatyta centralizuota leidimų naudoti GMO išdavimo sistema (3–7 straipsniai taikomi genetiškai modifikuotam maistui, o 15–19 straipsniai – genetiškai modifikuotiems pašarams). Kartu su prašymu turi būti pateiktas dokumentų rinkinys, į kurį įtraukiama Direktyvos 2001/18/EB III bei IV prieduose nurodyta privaloma informacija, taip pat informacija apie rizikos vertinimą, atliekamą pagal Direktyvos 2001/18/EB II priede nustatytus principus, ir jo išvados (5 straipsnio 5 dalies a punktas ir 17 straipsnio 5 dalies a punktas). Europos maisto saugos tarnyba (EMST) pateikia savo nuomonę apie kiekvieną tokį leidimą (6 ir 18 straipsniai). Jeigu GMO naudojami sėklai arba kaip kitokia augalų dauginamoji medžiaga, kuriai taikomas šis reglamentas, tuomet EMST, kaip nustatyta 6 straipsnio 3 dalies c punkte ir 18 straipsnio 3 dalies c punkte, privalo rizikos aplinkai vertinimą pavesti nacionalinei kompetentingai institucijai. Reglamento 8 straipsnyje nustatytos taisyklės, taikomos „esamiems produktams“, apibrėžiamiems kaip maisto produktai, pateikti į

[1] OL L 268, 2003 10 18, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1981/2006 (OL L 368, 2006 12 23, p. 99).

rinką pagal Komisijos direktyvą 90/220/EEB [1] prieš įsigaliojant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (EB) Nr. 258/97 [2], arba pagal Reglamento (EB) Nr. 258/97 nuostatas, arba kiti produktai, kurie buvo teisėtai pateikti į rinką iki šio reglamento taikymo pradžios ir už kurių išleidimą į rinką atsakingi operatoriai per šešis mėnesius nuo šio reglamento taikymo dienos nurodė Komisijai dieną, kurią jie pirmą kartą išleido produktą į rinką. Pagal tą patį 8 straipsnį šie produktai gali būti ir toliau teikiami į rinką, naudojami ir perdirbami, jei tenkinamos tam tikros sąlygos. Reglamento 20 straipsnyje nustatyta tokia pati procedūra pašarų produktams, kurių leidimai buvo išduoti pagal direktyvas 90/220/EEB arba 2001/18/EB, įskaitant tuos iš GMO pagamintus produktus, kurie naudojami kaip pašarai pagal Tarybos direktyvą 82/471/EEB [3], arba produktus, naudojamus pagal Tarybos direktyvą 70/524/EEB [4], kurių sudėtyje yra, kurie susideda arba yra pagaminti iš GMO. Per vienerius metus nuo šio reglamento taikymo pradžios, kai įsitikinama, kad visa reikiama informacija buvo pateikta ir išnagrinėta, produktai įtraukiami į genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų Bendrijos registrą (toliau – registras).

3. NACIONALINĖS NUOSTATOS, APIE KURIAS PRANEŠTA

3.1. Nacionalinių nuostatų, apie kurias buvo pranešta, aprėptis

(9) Lenkija kartu su savo pranešimu pateikė visas šio akto projekto nuostatas. Tačiau, kaip teigiama Lenkijos pateiktame aiškinamajame rašte, nuo Direktyvos 2001/18/EB nukrypstama tik akto projekto IV dalies 111 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktuose, kurie taikomi apgalvotam GMO išleidimui į aplinką eksperimento tikslais, ir 172 straipsnyje. Šiame sprendime pateikiamame vertinime bus atitinkamai atsižvelgiama tik į minėtas nuostatas, nepažeidžiant kitų oficialių procedūrų, pagal kurias bus vėliau vertinama likusios akto dalies (įskaitant kitas 111 straipsnio nuostatas) atitiktis Bendrijos teisės aktams.

3.1.1. *111 straipsnis (apgalvotas išleidimas į aplinką eksperimento tikslais)*

(10) 111 straipsnyje nustatoma, koks turi būti prašymo priimti sprendimą dėl GMO apgalvoto išleidimo į aplinką turinys.

111 straipsnio 1 dalyje nustatoma: „Prašyme priimti sprendimą dėl apgalvoto išleidimo į aplinką reikėtų pateikti“.

111 straipsnio 2 dalyje nustatoma: „Kartu su prašymu priimti sprendimą dėl apgalvoto išleidimo į aplinką reikėtų pateikti šiuos dokumentus“.

1) išleidžiamų į aplinką genetiškai modifikuotų organizmų keliamos rizikos vertinimą […];

2) dokumentus, kuriais remiantis atliktas šis rizikos vertinimas […];

3) apgalvoto išleidimo į aplinką techninius dokumentus;

4) veiksmų programą, skirtą tiems atvejams, jei dėl apgalvoto išleidimo į aplinką kiltų rizika žmonių ar gyvūnų sveikatai arba aplinkos saugumui;

5) savivaldybės, miestelio ar miesto mero išduotą pažymą, liudijančią, kad tos vietovės erdvinės plėtros plane numatyta GMO išleidimo į aplinką galimybė atsižvelgiant į poreikį apsaugoti vietovės aplinką, gamtą ir kultūrinį kraštovaizdį;

6) vietovės, kurioje bus vykdomas GMO apgalvotas išleidimas į aplinką, kaimyninių ūkių savininkų raštišką patvirtinimą, kad jie tokiam išleidimui neprieštarauja;

7) notaro patvirtintą sutarties dėl apgalvoto išleidimo į aplinką kopiją (…);

8) prašymo santrauką.

3.1.2. *172 straipsnis (specialių GMO auginimo zonų nustatymas)*

(11) 172 straipsnyje nustatyta:

„1. Genetiškai modifikuotus augalus auginti draudžiama, išskyrus pagal 2 dalies nuostatas.

[1] OL L 117, 1990 5 8, p. 15. Direktyva panaikinta Direktyva 2001/18/EB.
[2] OL L 43, 1997 2 14, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, 2003 10 31, p. 1).
[3] OL L 213, 1982 7 21, p. 8. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos direktyva 2004/116/EB (OL L 379, 2004 12 24, p. 81).
[4] OL L 270, 1970 12 14, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1890/2006 (OL L 317, 2004 10 16, p. 37).

2. Žemės ūkio ministras, pasikonsultavęs su aplinkos ministru ir atsižvelgęs į savivaldybės, kurioje numatoma auginti genetiškai modifikuotus augalus, tarybos (*gmina*) nuomonę, priima sprendimą sukurti specialią genetiškai modifikuotiems augalams auginti skirtą zoną (toliau – genetiškai modifikuotų augalų auginimo zona) apibrėžtame šios savivaldybės teritorijos žemės plote, po to, kai 4 straipsnio 21 dalies f punkte nurodytas pareiškėjas pateikia prašymą priimti sprendimą dėl genetiškai modifikuotų augalų auginimo zonos sukūrimo.

3. Prašyme priimti sprendimą dėl genetiškai modifikuotų augalų auginimo zonos sukūrimo turėtų būti nurodyta:

1) pareiškėjo, minimo 4 straipsnio 21 dalies f punkte, vardas ir pavardė arba pavadinimas ir registruota buveinė bei adresas;

2) genetiškai modifikuoto augalo rūšis ir veislė, dėl genetinės modifikacijos įgytos savybės ir unikalus identifikavimo žymuo;

3) kadastrinio sklypo, kuriam priklauso žemės ūkio paskirties sklypas pagal nacionalinės augintojų duomenų, ūkių duomenų ir paraiškų dėl išmokų skyrimo duomenų sistemos nuostatus, numeris, žemės ūkio paskirties sklypo plotas hektarais, šio sklypo vieta kadastriniame sklype, to kadastrinio sklypo kadastrinio žemėlapio lapo numeris, kadastrinio regiono pavadinimas ir savivaldybės bei vaivadijos pavadinimai.

4. Prašymas pateikiamas raštu ir elektroniniu formatu.

5. Kartu su 3 dalyje nurodytu prašymu pateikiamos žemės savininkų, kurių žemės valdos yra teritorijos, kurioje ketinama auginti genetiškai modifikuotus augalus, izoliacijos zonoje, raštiškas pažymas, kad jie neprieštarauja genetiškai modifikuotų augalų auginimo zonos sukūrimui.

6. Žemės ūkio ministras prašymo priimti sprendimą dėl genetiškai modifikuotų augalų auginimo zonos sukūrimo kopiją per penkias dienas nuo šio prašymo pateikimo dienos išsiunčia (raštu ir elektroniniu formatu):

1) aplinkos ministrui;

2) savivaldybės, kurioje ketinama auginti genetiškai modifikuotus augalus, tarybai,

kurie per 45 dienas nuo 3 dalyje nurodyto prašymo kopijos gavimo pateikia žemės ūkio ministrui savo poziciją šiuo klausimu, nurodydami ją pagrindžiančius argumentus.

7. Aplinkos ministras pateikia žemės ūkio ministrui 6 dalies 1 punkte minimą poziciją, prieš tai sužinojęs 26 straipsnio 4 dalyje nurodytos grupės nuomonę ir 25 straipsnyje nurodyto komiteto nuomonę.

8. 6 dalies 2 punkte minima savivaldybės taryba, gavusi prašymą, nedelsdama viešai paskelbia jame pateiktą informaciją tai vietovei įprastu būdu mieste ar kaime, kuriame numatoma sukurti šią zoną.“

(12) Lenkija pranešė Komisijai visas 172 straipsnio nuostatas. Komisija, nepažeisdama kitų oficialių procedūrų, pagal kurias bus vertinama likusios šio akto dalies atitiktis Bendrijos teisės aktams, mano, kad visos 172 straipsnio nuostatos nukrypsta nuo Direktyvos 2001/18/EB.

3.2. **Nacionalinių nuostatų, apie kurias buvo pranešta, poveikis Bendrijos teisės aktams**

3.2.1. *111 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktų poveikis*

(13) Iš šių nuostatų aprėpties kartu su aiškinamajame rašte pateiktu paaiškinimu galima spręsti, kad jos pirmiausia turės poveikį GMO išleidimui į aplinką kitiems tikslams negu pateikimas į rinką (visų pirma lauko bandymams) pagal Direktyvos 2001/18/EB B dalį (5–11 straipsnius).

3.2.2. *172 straipsnio poveikis*

(14) Iš Lenkijos akto projekto 172 straipsnio 1 dalies aprėpties galima spręsti, kad jis visų pirma turės poveikį:

— genetiškai modifikuotų veislių, kurių leidimas išduotas pagal Direktyvos 2001/18/EB C dalies (12–14 straipsnių) nuostatas, sėklų auginimui,

— genetiškai modifikuotų veislių, kurios jau anksčiau buvo patvirtintos pagal Direktyvos 90/220/EEB nuostatas ir apie kurias pranešta kaip apie esamus produktus pagal Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 8 ir 20 straipsnius, sėklų auginimui,

— genetiškai modifikuotų veislių, kurių leidimas išduotas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003, sėklų auginimui.

4. LENKIJOS ARGUMENTAI

(15) Informacija apie šio akto projektą, įskaitant akto poveikio ir atitikties Bendrijos teisės aktams paaiškinimą, pateikiama akto projekto aiškinamajame rašte (p. 12 ir 16–17) bei pranešimo tekste (p. 3–5).

4.1. **Argumentai, kuriais grindžiami 111 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktai**

(16) Kaip teigiama Lenkijos pranešime (p. 3–4) ir aiškinamajame rašte (p. 12), toliau išvardyti argumentai parodo, jog yra „konkrečioms sąlygoms priskiriamų elementų“ pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį.

(17) Rengiant GMO apgalvoto išleidimo į aplinką eksperimento tikslais taisykles buvo remiamasi principu, jog reikėtų priimti kiek įmanoma griežtesnes nuostatas dėl konkretaus lauko bandymo saugos vertinimo, siekiant įsitikinti jo nekenksmingumu aplinkai. Tai ypač svarbu todėl, kad toks išleidimas į aplinką yra pradinis mokslinių tyrimų etapas, kuriame naujas genetiškai modifikuotas organizmas patenka į aplinką, ir vykdant šį eksperimentą netaikoma tokių veiksmingų apsaugos priemonių, kokios taikomos uždarose sistemose.

(18) Tokio organizmo (ir ypač kitų organizmų nei genetiškai modifikuoti aukštesnieji augalai) poveikis aplinkai nežinomas ir gali būti kenksmingas. Todėl, prieš atliekant tokį veiksmą, būtina laikytis specialių saugos sąlygų; tai atitinka ES valstybių narių taikomą atsargumo principą. Dėl Lenkijai būdingos didelės biologinės įvairovės genetiškai modifikuotų organizmų patekimas į aplinką gali labai sutrikdyti jos natūralią pusiausvyrą.

(19) Todėl buvo nustatytas pagrindinis principas, kad reikėtų kiek galima griežčiau vertinti visas lauko bandymo sudedamąsias dalis. Ypač daug dėmesio skiriama aplinkos sąlygoms (dirvožemio sudėčiai, gyvūnijai, augalijai, saugomoms rūšims, klimato sąlygoms ir kt.).

(20) Šiais pasiūlymais (t. y. sąlyga, kad, norint išleisti į aplinką GMO, būtinas kaimyninių žemės ūkio sklypų savininkų sutikimas ir atitinkamos nuostatos vietovių erdvinės raidos planuose) nustatomi papildomi įpareigojimai prašymus pateikiantiems asmenims, tačiau jais neužkertamas kelias darbams, susijusiems su apgalvotu GMO išleidimu į aplinką. Tai, kad GMO išleidimui nustatomi apribojimai, taip pat yra susiję su Lenkijos žemės ūkio struktūra – Lenkijos žemės ūkio sistema yra viena nevientisiausių Bendrijoje. Tai tampa rimta problema ne tik siekiant auginti genetiškai modifikuotus augalus komerciniais tikslais, bet ir parinkti saugią vietą lauko bandymams.

(21) Lenkijos valdžios institucijos nepateikia jokių naujų mokslinių įrodymų, atsiradusių *nuo tada, kai buvo priimta direktyva* dėl aplinkos apsaugos.

4.2. **Argumentai, kuriais grindžiamas 172 straipsnis**

(22) Kaip teigiama Lenkijos pranešime (p. 4–5) ir aiškinamajame rašte (p. 16–17), Lenkijos nacionaliniuose teisės aktuose pateiktos komercinio auginimo taisyklės yra daugiausia paremtos 2003 m. liepos 23 d. Komisijos rekomendacija 2003/556/EB dėl nacionalinių strategijų kūrimo ir geriausios praktikos gairių siekiant užtikrinti genetiškai modifikuotų pasėlių sambūvį su tradiciniu ir ekologiniu būdu auginamais pasėliais ([1]).

(23) Sumanymas sukurti specialias genetiškai modifikuotų augalų auginimo zonas paremtas minėtos rekomendacijos priedo 3.3 dalimi dėl kaimyninių ūkių bendradarbiavimo. Taip pat atsižvelgiama į 2 dalį ir 3.3.2 dalį (koordinuotos valdymo priemonės), kuriose kalbama apie įvairių ūkių panašiems pasėliams (genetiškai modifikuotiems, tradiciniu ar ekologiniu būdu auginamiems pasėliams) skirtų laukų savanorišką sutelkimą tam tikroje vietovėje, bei 3.3.3 pastraipą dėl ūkininkų savanoriškų susitarimų dėl tuo pačiu ūkininkavimo būdu auginamiems pasėliams skirtų zonų.

(24) Kaip numatoma šio akto projekte, genetiškai modifikuoti augalai turėtų būti auginami tik tose vietovėse, kurios neturi gamtosaugos požiūriu vertingų elementų ir dėl kurių žemės ūkio struktūros galima saugiai auginti transgenetinius augalus, nedarant žalos kitų ūkininkų veiklai.

([1]) OL L 189, 2003 7 29, p. 36.

(25) Siūlomais šio akto projekto nuostatais leidžiama mažinti riziką, susijusią su reprodukcinės medžiagos maišymusi ar genetiškai modifikuotų augalų kryžminimusi su genetiškai nemodifikuotais augalais, ir numatoma galimybė tikrinti genetiškai modifikuotus pasėlius.

(26) Ketinimas į nacionalinės teisės aktus įtraukti nuostatas, nukrypstančias nuo ES teisės aktų ir susijusias su transgenetinių augalų auginimo apribojimais, grindžiamas poreikiu tenkinti Lenkijos visuomenės lūkesčius. Genetiškai modifikuotų augalų auginimą ribojančiomis nuostatomis siekiama išvengti galimos žalos, jeigu pakeisti genai kryžminimosi būdu patektų į tradicinius pasėlius. Susirūpinimas dėl genetiškai modifikuotų augalų auginimo daugiausia siejamas su tuo, kad neįmanoma visiškai pašalinti pasėlių „užteršimo“ dėl galimo kryžminimosi rizikos; taip yra todėl, kad Lenkijos žemės ūkis yra ypač nevientisas. Lenkijoje yra beveik 2 mln. ūkių, ir vidutinis ūkis yra mažesnis nei 8 ha. Lenkijos žemės ūkiui būdinga tradicinė žemės ūkio gamybos sistema, taip pat didėja susidomėjimas ekologine produktų gamyba. Dėl tokio didelio žemės ūkio nevientisumo genetiškai modifikuotų pasėlių neįmanoma visiškai atskirti nuo tradiciniu bei ekologiniu būdais auginamų pasėlių ir tai taip pat gali kelti didelį pavojų besivystančiam Lenkijos ekologiniam ūkininkavimui. Susiklosčius tokiai padėčiai, nekontroliuojamas transgenetinių augalų auginimas gali atnešti nuostolių ūkininkams.

(27) Lenkijos ūkininkų nenorą auginti GMO taip pat sustiprina tai, jog nėra nuostatų dėl žemės ūkio nuostolių, atsiradusių dėl nekontroliuojamo veislių kryžminimosi, kompensavimo. Šiuo metu nėra priimta nacionalinių nuostatų dėl trijų žemės ūkio formų – tradicinio, ekologinio ir transgenetinių augalų ūkio – derinimo, o šis teisės akto projektas yra pirmasis bandymas reguliuoti šią sritį.

(28) Lenkijos valdžios institucijos nepateikia jokių naujų mokslinių įrodymų, atsiradusių nuo tada, kai buvo priimta direktyva dėl aplinkos apsaugos.

5. **TEISINIS VERTINIMAS**

(29) EB sutarties 95 straipsnio 5 dalis taikoma naujoms nacionalinėms priemonėms, kuriomis nustatomi reikalavimai prieštarauja reikalavimams pagal Bendrijos suderinimo priemonę siekiant apsaugoti aplinką ar darbo aplinką, jeigu valstybei narei, priėmusiai šią suderinimo priemonę, iškyla būdingų problemų ir jei tai pagrindžiama naujais moksliniais įrodymais.

(30) Be to, kaip nustatyta EB sutarties 95 straipsnio 6 dalyje, Komisija turi patvirtinti arba atmesti šias planuojamas nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

(31) Lenkijos valdžios institucijų 2007 m. balandžio 13 d. pranešimu siekiama gauti leidimą į akto projektą įtraukti naujus straipsnius (111 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktus ir 172 straipsnį), kurių nuostatos, Lenkijos nuomone, nukrypsta nuo Direktyvos 2001/18/EB.

(32) Lenkija pateikė šį pranešimą tik dėl nuostatų, kuriomis nukrypstama nuo Direktyvos 2001/18/EB. Todėl šiame sprendime pateiktame teisiniame vertinime bus atsižvelgiama tik į Direktyvą 2001/18/EB.

(33) Direktyva 2001/18/EB Bendrijos lygmeniu suderinamos GMO apgalvoto išleidimo į aplinką eksperimento tikslais arba pateikimo į rinką taisyklės. Šį horizontalųjį teisės aktą galima laikyti GMO apgalvoto išleidimo į aplinką Europos Sąjungoje pagrindu visais atvejais, ypač todėl, kad pagal teisės aktą dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų (Reglamentas (EB) Nr. 1829/2003) išduodami leidimai taip pat grindžiami tos direktyvos pagrindiniais principais.

(34) Lyginant Direktyvos 2001/18/EB nuostatas su nacionalinėmis priemonėmis, apie kurias pranešta, paaiškėja, kad pastarosios yra labiau ribojančios už direktyvos nuostatas, ypač šiais atžvilgiais:

— pagal Direktyvos 2001/18/EB B dalies nuostatas, norint eksperimento tikslais išleisti į aplinką GMO, nereikia trečiųjų šalių (tokių kaip kaimyninių ūkių savininkai, numatyti Lenkijos akto projekte) nei valdžios institucijų sutikimo, išskyrus kompetentingas institucijas, paskirtas pagal direktyvos 4 straipsnio 4 dalį (tokias kaip Lenkijos akto projekte nurodytos savivaldybės),

— Direktyva 2001/18/EB leidžiama laisva Bendrijos patvirtintų genetiškai modifikuotų sėklų apyvarta. Direktyvos 13–18 straipsniuose nustatyta leidimų išdavimo tvarka, apimanti kiekvieno atskiro kompetentingų institucijų pranešimo apie GMO įvertinimą ir, atsižvelgiant į aplinkybes, leidimų išdavimą laikantis Tarybos sprendimo 1999/468/EB [1] 5 ir 7 straipsniuose nustatytos darbo tvarkos. Kaip nustatyta direktyvos 19 straipsnyje („Sutikimas"), „[…] naudoti GMO kaip atskirą produktą ar esantį kitam produkte visoje Bendrijos teritorijoje vėliau nepateikiant kito pranešimo galima tik tada, jei buvo duotas raštiškas sutikimas pateikti tą produktą į rinką ir jei bus griežtai laikomasi konkrečių to produkto naudojimo sąlygų, ir jis bus naudojamas nustatytoje aplinkoje ir (arba) geografinėje srityje". Be to, direktyvos 22 straipsnyje („Laisva apyvarta") nustatyta, kad „Nepažeisdamos 23 straipsnio, valstybės narės negali drausti, riboti ar trukdyti pateikti į rinką GMO kaip atskirus produktus ar esančius kituose produktuose, jei jie atitinka šios direktyvos reikalavimus".

(35) Remiantis tuo, kas nurodyta, jeigu pagal Direktyvoje 2001/18/EB numatytą tvarką leidžiama Europos Sąjungoje auginti GMO, valstybės narės negali nustatyti jokių papildomų auginimo apribojimų. Tačiau Lenkijos aktu uždraudžiama auginti GMO, išskyrus tam specialiai skirtas zonas, net jei tokio apribojimo nėra numatyta pagal direktyvą išduotame raštiškame sutikime.

(36) Tai turi poveikį Direktyvos 2001/18/EB taikymui, nes Lenkijos akto projektu uždraudžiama Lenkijoje auginti visus GMO, nors direktyvoje (13–18 straipsniuose) yra numatyta procedūra, pagal kurią, prieš išduodant leidimą GMO pateikti į rinką, EB lygmeniu atliekama kiekvieno konkretaus atvejo rizikos analizė.

(37) Siūlomi genetiškai modifikuotų sėklų auginimo apribojimai Lenkijoje taip pat kliudo pateikti į rinką genetiškai modifikuotas sėklas, net jei tam būtų duotas leidimas pagal Direktyvą 2001/18/EB. Todėl šio akto projektas turėtų poveikį genetiškai modifikuotoms sėkloms, kurių pateikimas į rinką jau patvirtintas pagal esamus Bendrijos teisės aktus, ir būsimiems patvirtinimams.

(38) Lenkijos akto projekto 111 straipsnio 2 dalies 5 ir 6 punktų tikslas yra riboti genetiškai modifikuotų sėklų auginimą, kurio tikslas – eksperimento tikslais išleisti į aplinką GMO. Genetiškai modifikuotų sėklų eksperimentinis išleidimas į aplinką reguliuojamas pagal Direktyvą 2001/18/EB, tačiau veikiau nacionaliniu, nei Bendrijos lygmeniu. Remiantis direktyvos 6 straipsnio 1 dalimi („Standartinė leidimų išdavimo tvarka"), pranešimas apie kiekvieną apgalvotą eksperimentinį GMO išleidimą į aplinką pateikiamas valstybės narės, kurios teritorijoje bus išleisti GMO, kompetentingai institucijai. Remiantis 6 straipsnio 8 dalimi, pranešėjas gali pradėti leisti GMO į aplinką tik gavęs kompetentingos institucijos raštišką sutikimą ir laikydamasis visų jame nurodytų sąlygų. Todėl reikia manyti, kad akto projekto, apie kurį pranešė Lenkija, nuostatos, kuriomis nustatomi papildomi administraciniai tokio GMO išleidimo į aplinką išdavimo leidimų reikalavimai, tokie kaip reikalavimas gauti mero pažymą ir kaimyninių ūkių savininkų raštiškus liudijimus, jog jie neprieštarauja išleidimui į aplinką, neatsižvelgiant į jokią galimą riziką, prieštarauja direktyvai.

(39) 172 straipsnio 1 dalimi uždraudžiama auginti genetiškai modifikuotus augalus, išskyrus pagal 2 dalies nuostatas, t. Žemės ūkio ministerija turi skirti specialias zonas šiam tikslui. Šiuo bendro pobūdžio draudimu pažeidžiamas Direktyvos 2001/18/EB 19 straipsnis, kuriame nustatyta, kad jei buvo duotas raštiškas sutikimas dėl GMO arba GMO kaip produkto sudėtinės dalies pateikimo į rinką, šį produktą galima naudoti visoje Bendrijos teritorijoje, nepateikiant jokių papildomų pranešimų, jeigu griežtai laikomasi konkrečių to produkto naudojimo sąlygų, ir jis naudojamas nustatytoje aplinkoje ir (arba) geografinėje srityje. Be to, šis Lenkijos akto projekte numatytas bendras draudimas pažeidžia direktyvos 22 straipsnį, kuriame nustatyta, kad valstybės narės negali drausti, riboti ar trukdyti pateikti į rinką GMO kaip atskirus produktus ar esančius kituose produktuose, jei jie atitinka šios direktyvos reikalavimus.

(40) Galiausiai, remiantis Direktyvos 2001/18/EB 23 straipsniu, jei valstybė narė, remdamasi nauja informacija, gauta po sutikimo datos, turi svarbių priežasčių manyti, kad GMO kaip atskiras produktas ar kito produkto sudėtinė dalis, apie kurį buvo tinkamai pranešta ir dėl kurio pateikimo į rinką pagal šią direktyvą buvo duotas raštiškas sutikimas pagal Direktyvą 2001/18/EB, kelia riziką žmonių sveikatai ar aplinkai, toji valstybė narė gali laikinai apriboti arba uždrausti naudoti ir (arba) parduoti tokį GMO kaip atskirą produktą ar kito produkto sudėtinę dalį savo teritorijoje. Ši nuostata rodo, kad auginti GMO galima uždrausti tik konkrečiu atveju ir laikantis konkrečių sąlygų (jei gauta naujų duomenų po to, kai buvo duotas sutikimas), nė vienai valstybei narei nesuteikiant pagrindo priimti bendro pobūdžio draudimo auginti ar kitaip naudoti GMO.

[1] OL L 184, 1999 7 17, p. 23. Sprendimas su pakeitimais, padarytais Sprendimu 2006/512/EB (OL L 200, 2006 7 22, p. 11).

(41) Remiantis tuo, kas išdėstyta, galima daryti išvadą, kad, kaip Lenkijos valdžios institucijos paaiškino savo pranešime, 111 straipsnio 2 dalies 5 bei 6 punktai ir 172 straipsnis prieštarauja Direktyvai 2001/18/EB. Tokiomis aplinkybėmis, siekiant priimti šį sprendimą, nėra reikalo jų toliau tirti pagal kitus Bendrijos teisės aktus ir ypač pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003/EB. Tačiau šis įvertinimas pagal Direktyvą 2001/18/EB nepažeis akto projekto, apie kurį pranešta, atitikties kitiems Bendrijos teisės aktams ir ypač Reglamentui (EB) Nr. 1829/2003 vertinimo pagal kitas EB procedūras.

(42) EB sutarties 95 straipsnio 5 dalyje numatyta vienodo Bendrijos teisės taikymo ir vieningos rinkos principų laikymosi išimtis. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, bet kokią vienodo Bendrijos teisės taikymo ir vieningos rinkos principų laikymosi išimtį būtina tiksliai išaiškinti. Todėl EB sutarties 95 straipsnio 5 dalyje numatytą išimtį būtina paaiškinti taip, kad ji nebūtų taikoma plačiau nei tais atvejais, kuriems ji oficialiai skirta.

(43) Atsižvelgdama į EB sutarties 95 straipsnio 6 dalyje nustatytą laikotarpį, Komisija, nagrinėdama, ar planuojamos nacionalinės priemonės, apie kurias buvo pranešta pagal 95 straipsnio 5 dalį, yra pagrįstos, turi remtis valstybės narės nurodytais motyvais. Tai reiškia, kad pagal Sutartį tokių priemonių pagrįstumą turi įrodyti pati prašymą pateikusioji valstybė narė. Atsižvelgiant į EB sutarties 95 straipsnyje numatytas procedūras, visų pirma tikslų sprendimo priėmimo terminą, paprastai Komisija privalo nagrinėti tik tų elementų, kuriuos pateikė prašančioji valstybė narė, svarbą ir pati neieškoti galimų argumentų.

(44) Be to, taip pat atsižvelgiant į atitinkamos nacionalinės priemonės išskirtinumą, tokios priemonės priėmimo būtinybės įrodinėjimo pareiga pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį tenka apie šią priemonę pranešusiai valstybei narei.

(45) Sutarties 95 straipsnio 5 dalyje reikalaujama, kad jeigu valstybė narė mano, jog ji turi priimti nacionalines nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo kurios nors suderinimo priemonės, tokios nuostatos turi būti tenkinti visas toliau nurodytas sąlygas ([1]):

— turi būti pateikta naujų mokslinių įrodymų,

— nuostata turi būti susijusi su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga,

— turi būti remiamasi tai konkrečiai valstybei narei būdinga problema,

— problemos turi būti atsiradusios dėl suderinimo priemonės taikymo.

(46) Todėl, remiantis minėtu straipsniu, Bendrijos suderinimo priemonei prieštaraujančių nacionalinių priemonių priėmimas visų pirma turi būti grindžiamas naujais moksliniais įrodymais, susijusiais su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga.

(47) Remiantis šio sprendimo 45 dalimi, valstybė narė, prašanti leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, turi pateikti naujų mokslinių įrodymų, pagrindžiančių priemonių, apie kurias pranešama, taikymą.

(48) Lenkijos pateikti argumentai (pranešimo teksto p. 3–5) yra šie:

— netikrumas pradiniame mokslinių tyrimų etape, kuriame naujas genetiškai modifikuotas organizmas patenka į aplinką, jei šio genetiškai modifikuoto organizmo poveikis aplinkai nežinomas ir gali būti kenksmingas,

— poreikis leisti auginti genetiškai modifikuotus augalus tik tose vietovėse, kuriose nėra gamtosaugos požiūriu vertingų elementų ir dėl kurių žemės ūkio struktūros įmanoma saugiai auginti transgenetinius augalus, nedarant žalos kitų ūkininkų veiklai,

— poreikis tenkinti Lenkijos visuomenės lūkesčius, nes susirūpinimas dėl genetiškai modifikuotų augalų auginimo daugiausia kyla dėl to, kad neįmanoma visiškai pašalinti kitų žemės ūkio pasėlių „užteršimo“ dėl galimo kryžminimosi rizikos,

— didelis Lenkijos žemės ūkio nevientisumas, dėl kurio genetiškai modifikuotų pasėlių neįmanoma visiškai atskirti nuo tradiciniu ir ekologiniu būdu auginamų pasėlių, taigi dėl nekontroliuojamo transgenetinių augalų auginimo ūkininkai gali patirti nuostolių,

([1]) ETT, C-439/05 P ir C-454/05 P, 56–58 dalys.

— Lenkijos ūkininkų nenoras pradėti auginti GMO, kurį sustiprina tai, kad nėra nuostatų dėl žemės ūkio nuostolių, kurių gali atsirasti dėl nekontroliuojamo veislių kryžminimosi, kompensavimo, taip pat šiuo metu nėra priimta nacionalinių nuostatų dėl trijų žemės ūkio formų (tradicinio, ekologinio ir transgenetinių augalų ūkio) derinimo.

(49) Iš Lenkijos pateiktų argumentų galima daryti išvadą, kad Lenkijos valdžios institucijos savo pranešime ir kartu pateiktame aiškinamajame rašte nepateikia jokios naujos informacijos, susijusios su aplinkos apsauga. Jų argumentai apima platesnio pobūdžio klausimus, tokius kaip pradinio mokslinių tyrimų etapo netikrumas, gamtosauga ir susijusi atsakomybė. Neminima naujų mokslo darbų, mokslinių tyrimų, literatūros šaltinių ar kitų galimų duomenų, gautų jau priėmus Direktyvą 2001/18/EB, kuriuose būtų pateikta naujų įrodymų, susijusių su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga.

(50) Tokiomis aplinkybėmis, kadangi nepateikta naujų mokslinių įrodymų, Komisija neturėjo pagrindo perduoti šio pranešimo Europos maisto saugos tarnybai (EMST) ir atsiklausti jos nuomonės, kaip numatyta Direktyvos 2001/18/EB 28 straipsnio 2 dalyje.

(51) Kadangi naujų mokslinių įrodymų pateikimas yra viena iš privalomų sąlygų, kad būtų tenkinami EB sutarties 95 straipsnio 5 dalies reikalavimai, ir kadangi Lenkija jų nepateikė, jos pranešimas atmetamas neatsižvelgiant į tai, ar tenkinamos kitos sąlygos.

6. **IŠVADA**

(52) EB sutarties 95 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad, jeigu valstybė narė mano, jog ji turi priimti naujas nacionalines nuostatas, kuriomis nukrypstama nuo Bendrijos suderinimo priemonių, šios nacionalinės nuostatos turi būti pagrįstos naujais moksliniais įrodymais, susijusiais su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga, ir valstybė narė turi būti susidūrusi su konkrečia problema, atsiradusia dėl suderinimo priemonės taikymo.

(53) Lenkija savo pranešime nepateikė jokių po Direktyvos 2001/18/EB priėmimo gautų naujų mokslinių įrodymų dėl GMO apgalvoto išleidimo į aplinką, susijusių su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga, dėl kurių reikėtų priimti nacionalines priemones, apie kurias buvo pranešta.

(54) Todėl Lenkijos prašymas leisti į akto projektą įtraukti 111 straipsnio 2 dalies 5 bei 6 punktus ir 172 straipsnį, kuriais nukrypstama nuo Direktyvos 2001/18 nuostatų, dėl GMO eksperimentinio išleidimo į aplinką ir auginimo Lenkijoje, netenkina 95 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų.

(55) Komisija, atsižvelgdama į elementus, kuriais remdamasi ji galėjo įvertinti nacionalinių priemonių, apie kurias buvo pranešta, argumentų pagrįstumą, taip pat remdamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau, mano, kad Lenkijos 2007 m. balandžio 13 d. pateiktas prašymas leisti priimti nacionalines nuostatas, nukrypstančias nuo Direktyvos 2001/18/EB, netenkina EB sutarties 95 straipsnio 5 dalies sąlygų, nes Lenkija nepateikė naujų mokslinių įrodymų, susijusių su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga, dėl konkrečios Lenkijai iškilusios problemos.

(56) Todėl, Komisijos nuomone, nacionalinių nuostatų, apie kurias buvo pranešta, negalima patvirtinti pagal Sutarties 95 straipsnio 6 dalį,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Įstatymo dėl genetiškai modifikuotų organizmų projekto 111 straipsnio 2 dalies 5 bei 6 punktai ir 172 straipsnis, apie kuriuos Lenkija pranešė pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį, atmetami.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Lenkijos Respublikai.

Priimta Briuselyje, 2007 m. spalio 12 d.

Komisijos vardu

Stavros DIMAS

Komisijos narys